MIASTO KOŚCIELNE GROCHOLICE

Herb Kazimierza Jagiellończyka

Położone nad rzeką Rakówką (dawniej zwaną Rakarką lub Rzonsawą), prawym dopływem Widawki, Grocholice są jedną z najstarszych miejscowości w regionie piotrkowskim. W dokumencie papieża Innocentego II z 1136 r. wieś Grocholice jest wymieniona wśród miejscowości wchodzących w skład kompleksu dóbr arcybiskupa gnieźnieńskiego.

Zbigniew Oleśnicki - Prymas Polski, nadawca praw miejskich Grocholicom

Już ok. 1220-1233 r. z fundacji arcybiskupa gnieźnieńskiego Wincentego z Niałka w Grocholicach wzniesiono kościół parafialny pod wezwaniem Wszystkich Świętych. Natomiast w 1314 r. książę Władysław Łokietek wyraził zgodę na przeniesienie wsi z prawa polskiego na niemieckie. Grocholice należały do dóbr stołowych arcybiskupa gnieźnieńskiego i organizacyjnie włączone były do tenuty w Sędziejowicach dekanatu szadkowskiego, archidiakonatu uniejowskiego. Oznaczało to, że właścicielem Grocholic była archidiecezja gnieźnieńska, której majątkiem zarządzał arcybiskup wraz z kapitułą archikatedralną. To oni decydowali o ustroju miejscowości, wymiarze świadczeń i danin oraz o losach jej mieszkańców.

Dzięki arcybiskupowi Zbigniewowi Oleśnickiemu w 1485 r. Grocholice otrzymały od króla Kazimierza Jagiellończyka prawa miejskie. W ten sposób dotychczasowa wieś stała się miastem. Kolejni arcybiskupi gnieźnieńscy dążyli do rozwoju miasta, przede wszystkim dzięki licznym zwolnieniom od świadczeń oraz ściąganiu osiedleńców. Jednocześnie korzystając z prawa przysługującego właścicielowi nie dopuszczali do osiedlenia się w Grocholicach innowierców. Poważnym ciosem dla miasta były zniszczenia spowodowane podczas wojen XVII w. oraz pożar miasta w 1781 r. W 1796 r. pruski zaborca zlikwidował własność kościelną i Grocholice stały się miastem rządowym. Miasto wyludniło się poważnie na początku XIX w., kiedy miała miejsce epidemia cholery.

Kościół parafialny w Grocholicach

Arcybiskup Wincenty z Niałka

Najważniejszym czynnikiem, który doprowadził do odebrania Grocholicom praw miejskich w 1870 r., był gwałtowny rozwój od XVIII w. ośrodka miejskiego położonego w dobrach szlacheckich – Bełchatowa. Tu mogli się osiedlać przybysze bez ograniczeń religijnych i etnicznych. Z czasem Bełchatów stał się wiodącym ośrodkiem miejskim w regionie.